

Danmarks Sportsfiskerforbund

Notat vedrørende Hjarnø Havbrug A/S med hensyn til overtrædelser af miljølovgivningen i forbindelse med opdræt af sølv laks mv.

Dette notat er en foreløbig opsummering af en række overtrædelser af miljølovgivningen, som Hjarnø Havbrug A/S, Snaptunvej 57 B, 7130 Juelsminde efter Danmarks Sportsfiskerforbunds vurdering har begået, - herunder overtrædelser af miljølovgivningen forbindelse med opdræt af sølv laks (*Oncorhynchus kisutch*) i virksomhedens havbrug i Horsens Fjord og As Vig (Hjarnø Havbrug og Havbruget Hundshage) samt i Hundshage Klækkeri på adressen Snaptunvej 69, 7130 Juelsminde.

Kort opsummeret drejer det sig foreløbigt om følgende forhold:

1. Overtrædelse af Rådets forordning (EF) Nr. 708/2007 af 11. juni 2007 om brug af fremmede og lokalt fraværende arter i akvakultur ved opdræt af sølv laks uden tilladelse i henhold til forordningen.
2. Overtrædelse af miljøbeskyttelseslovens § 33 ved etablering og drift af Hundshage Klækkeri uden miljøgodkendelse.
3. Overtrædelse af miljølovgivningen og vilkårene i miljøgodkendelserne for Hjarnø havbrug og Havbruget Hundshage ved afgivelse af urigtige oplysninger i virksomhedens årsindberetninger for 2014, 2015 og 2016 ved at undlade at oplyse om produktionen af havørreder og af sølv laks.
4. Begrundet mistanke om overtrædelse af miljølovgivningen og vilkårene i miljøgodkendelserne for Hjarnø havbrug og Havbruget Hundshage ved en betydelig overproduktion af fisk og dermed en stor merudledning af forurenende stoffer til vandmiljøet i forhold til det tilladte, samt begrundet mistanke om overtrædelse af miljølovgivningen og vilkårene i miljøgodkendelserne for koncernens tre ferskvandsdambrug Agerskov, Karup Elværk og Uhre dambrug

Baggrund og sagsforløb

Som baggrund for sagen skal vi henvise til vedlagte pressemeddelelse af 3. november 2017, hvor vi kunne afsløre, at Hjarnø Havbrug A/S gennem flere år i al hemmelighed i forhold til miljømyndighederne har produceret sølv laks i virksomhedens havbrug i Horsens Fjord (bilag 1).

Dette har rejst en række problemstillinger i forhold til, hvorvidt Hjarnø Havbrug A/S i den forbindelse har overtrådt miljølovgivningen, - herunder vilkårene i virksomhedens miljøgodkendelser. Hedensted Kommune burde derfor i den anledning som ansvarlig miljø- og tilsynsmyndighed iværksætte en grundig undersøgelse af forholdene, - herunder blandt andet foretage en egentlig papirkontrol af virksomhedens foderforbrug og produktion af fisk.

Det er imidlertid ikke sket på trods af, at virksomhedens forklaringer vedrørende deres opdræt af sølv laks i hele det efterfølgende forløb har været ufyldstgørende og utroværdige.

Således meddelte Hedensted Kommune eksempelvis allerede den 9. november 2017 umiddelbart efter modtagelse af nogle uholdbare oplysninger fra Hjarnø Havbrug A/S om virksomhedens opdræt og udslip af søvlaks, at man på et overfladisk og helt utilstrækkeligt grundlag og uden nærmere undersøgelser betragtede sagen vedrørende opdræt af søvlaks som afsluttet (bilag 2 og 3).

En efterfølgende aktindsigt fra Fødevarestyrelsen viste imidlertid, at Hjarnø Havbrug A/S i modstrid med virksomhedens forklaringer til kommunen havde importeret de første søvlakse æg allerede i januar 2015, og at importerne af søvlakse æg har haft et langt større omfang, end det virksomheden havde oplyst (bilag 4).

Der er nærmere redegjort for disse forhold i vedlagte brev til Hedensted Kommune af 19. november 2017 (bilag 5). På trods af denne henvendelse har Hedensted Kommune som miljø- og tilsynsmyndighed fortsat undladt at iværksætte en egentlig undersøgelse af forholdene vedrørende Hjarnø Havbrug A/S (bilag 6).

Det skal i den forbindelse bemærkes, at lokale borgergrupper i Horsens og på Endelave tidligere gennem flere år forgæves har rettet en række henvendelser til Hedensted Kommune med henblik på at få kommunen til som miljø- og tilsynsmyndighed at gribe ind vedrørende forskellige forhold omkring havbrugene i Horsens Fjord, som har været i strid med havbrugenes miljøgodkendelser.

Vi har derfor med baggrund i Hedensted Kommunes svigtende varetagelse af sit ansvar som miljø- og tilsynsmyndighed selv iværksat en kulegravning af sagen. Det har foreløbigt afdækket den række overtrædelser af miljølovgivningen, der er opsummeret ovenfor, og som der redegøres nærmere for i det følgende.

Redegørelse for de enkelte forhold

1. Overtrædelse af Rådets forordning om brug af fremmede arter i akvakultur

Søvlaks (*oncorhynchus kisutch*) er en stillehavslaks, der ikke er naturligt forekommende i de danske farvande og vandløb. Det er således en fremmed art, der er omfattet af Rådets forordning (EF) Nr. 708/2007 af 11. juni 2007 om brug af fremmede og lokalt fraværende arter i akvakultur.

Det betyder, at opdræt af søvlaks i åbne netbure i havbrug kræver en tilladelse i henhold til forordningen. Som det fremgår af vedlagte mail fra Landbrugs- og Fiskeristyrelsen af 6. november 2017 og miljø- og fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 123 (MOF alm. del), har Hjarnø Havbrug A/S imidlertid hverken ansøgt om eller fået en sådan tilladelse (bilag 7 og 8).

Det skal i den forbindelse bemærkes, at EU-forordningen ikke i sig selv indeholder straffebestemmelser vedrørende overtrædelser af forordningen, men at forordningen i den sammenhæng ifølge Miljø- og Fødevarerministeriet er omfattet af straffebestemmelserne i fiskerilovgivningen.

2. Overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven § 33 ved etablering og drift af Hundshage Klækkeri uden miljøgodkendelse

Som det er fremgået af oplysninger fra Fødevarestyrelsen, har Hjarnø Havbrug A/S importeret 300.000 søvlakse æg den 7. januar 2015 og 200.000 søvlakse æg den 5. januar

2016 fra Canada. Det indebærer, at æggene først skal klækkes og at ynglen fodres op til smolt i ferskvand før fiskene kan sættes ud i et havbrug.

Ifølge Fødevarestyrelsen har Hjarnø Havbrug A/S i forbindelse med importerne oplyst, at æggene ville blive klækket på Hundshage Klækkeri, Snaptunvej 69, 7130 Juelsminde. Senere har virksomheden til Fødevarestyrelsen oplyst, at de få overlevende fisk (henholdsvis 14.000 og 16.000 stk.), er sat ud fra Hundshage Klækkeri direkte i Hjarnø Havbrug (bilag 9).

Hundshage Klækkeri er ifølge sagsakter fra Fødevarestyrelsen og Hedensted Kommune et recirkuleret klækkeri- og opdrætsanlæg, som er etableret af Hjarnø Havbrug A/S i 2014, hvor anlægget har fået autorisation af Fødevarestyrelsen.

Der er imidlertid tale om et akvakulturanlæg, som også kræver tilladelser efter anden lovgivning, herunder først og fremmest miljøgodkendelse til etablering og drift i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33. Der er således tale om en listevirksomhed, der er omfattet af bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, bilag 2, punkt I 204.

Af sagsakterne fra Hedensted Kommune fremgår imidlertid, at Hjarnø Havbrug A/S ikke har en miljøgodkendelse til anlæg og drift af Hundshage Klækkeri. Der er således først indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse til Hedensted Kommune den 26. september 2017 (bilag 10).

Det betyder, at Hundshage Klækkeri er etableret og har været i drift siden 2014 i strid med miljøbeskyttelseslovens § 33. Der er således tale om en overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven, der må betragtes som en alvorlig overtrædelse. Se blandt andet Rigsadvokatens meddelelse om behandling af sager om overtrædelse af miljølovgivningen pkt. 5.3.3.

Det må endvidere i den forbindelse betragtes som en skærpende omstændighed, at det ikke er første gang, Hjarnø Havbrug A/S etablerer et akvakulturanlæg uden miljøgodkendelse.

I 2009 etablerede virksomheden et lignende akvakulturanlæg uden miljøgodkendelse på ejendommen Nørremarksvej 25, 8700 Horsens. Det blev opdaget ved, at virksomheden udledte kalkholdigt vand til Sejet Nørremark Bæk, hvilket medførte en alvorlig forurening af bækken, som slog fisk og smådyr ihjel. Der henvises til vedlagte sagsakter vedrørende denne sag (bilag 11).

3. Overtrædelse af miljølovgivningen ved afgivelse af urigtige oplysninger i virksomhedens årsindberetninger til tilsynsmyndigheden

I henhold til vilkårene i miljøgodkendelserne for Hjarnø Havbrug (vilkår nummer 27) og Havbruget Hundshage (vilkår nummer 50) skal Hjarnø Havbrug A/S for hver af de to havbrug indsende en årsopgørelse til tilsynsmyndigheden og Miljøstyrelsen med en række oplysninger vedrørende havbrugenes produktion, - herunder foderforbrug og produktion af fisk.

Oplysninger om virksomhedens opdræt af søvlaks skulle derfor fremgå af virksomhedens årsindberetninger til Hedensted Kommune for 2015 og 2016. Det gør de imidlertid ikke. Årsindberetningerne for de to år indeholder alene oplysninger om produktionen af regnbueørreder (RBØ) (bilag 12 og 13).

Det skal i den forbindelse bemærkes, at de indberettede oplysninger om produktionen af regnbueørreder i de to år ligger på samme niveau som indberetningerne vedrørende denne produktion i tidligere år.

Det underbygger, at der reelt er tale om, at produktionen af søvlaks har været en merproduktion udover den hidtidige produktion af regnbueørreder, hvilket uddybes nærmere nedenfor. Dermed har Hjarnø Havbrug A/S holdt produktionen af søvlaks skjult for tilsynsmyndigheden, hvilket medfører, at tilsynsmyndigheden ikke har fået retvisende oplysninger om den faktiske produktion.

Det samme gælder i forhold til, at Hjarnø Havbrug A/S har holdt en produktion af 75.000 havørreder i 2014 og 2015 skjult for tilsynsmyndigheden ved ikke at oplyse denne produktion i årsindberetningerne for de pågældende år. Oplysningerne fremgår til gengæld af virksomhedens indberetninger til Fiskeristyrelsens akvakulturstatistik (bilag 14). Se mere her om virksomhedens opdræt af havørreder <https://www.sportsfiskeren.dk/natur-og-fiskeripolitik/nyheder/2018/02/breaking-hjarnoe-havbrug-as-har-skjult-opdraet-af-havoerreder>

De urigtige oplysninger i virksomhedens årsindberetninger er en alvorlig overtrædelse af vilkårene i miljøgodkendelserne, idet årsindberetningerne er et helt centralt grundlag for, at tilsynsmyndighederne kan kontrollere, at vilkårene i virksomhedens miljøgodkendelser bliver overholdt, - herunder ikke mindst at kravene til udledning af kvælstof og fosfor samt andre forurenende stoffer til vandmiljøet bliver overholdt.

4. Begrundet mistanke om overtrædelse af miljølovgivningen ved en betydelig overproduktion og merudledning af forurenende stoffer til vandmiljøet

De urigtige oplysninger i virksomhedens årsindberetninger om blandt andet produktionen af havørreder og søvlaks samt virksomhedens utroværdige oplysninger om omfanget af produktionen af søvlaks giver som nævnt i sig selv anledning til en begrundet mistanke om, at Hjarnø Havbrug A/S gennem flere år har haft en betydelig overproduktion af fisk i virksomhedens to havbrug i Horsens Fjord og dermed en stor merudledning af forurenende stoffer til vandmiljøet i forhold til det tilladte.

Det understøttes yderligere af flere andre forhold. Det gælder blandt andet, at virksomheden gennem flere år har udvidet havbrugenes burkapacitet. Eksempelvis er antallet af bure ved Hjarnø Havbrug fra 2014 udvidet fra 15 til 18 bure, hvoraf mindst 3 bure har været anvendt til produktionen af søvlaks (bilag 15 og 16).

Endvidere har virksomheden gennem flere år haft en helårsproduktion i de to havbrug med bure med overvintrende fisk i modsætning til den normale produktionsperiode for regnbueørreder på ca. 8 måneder. Det skal bemærkes, at denne helårsproduktion er i strid med virksomhedens miljøgodkendelser. Men på trods af at Hedensted Kommune har været bekendt med disse forhold, har kommunen ikke grebet ind (bilag 17).

Dertil kommer, at der er nogle påfaldende divergenser mellem de mængder af sættefisk til havbrug, der er produceret i koncernens tre ferskvandsdambrug - Agerskov, Karup Elværk og Uhre dambrug - i 2014 til 2017 og de mængder af sættefisk, der er udsat i virksomhedens to havbrug i Horsens Fjord i samme periode.

Ifølge indberetninger til Fiskeristyrelsens akvakulturstatistik har de tre ferskvandsdambrug således i hvert af de fire år produceret mere end dobbelt så stor en mængde sættefisk til havbrug, end den mængde sættefisk, der ifølge årsindberetningerne fra Hjarnø Havbrug A/S er udsat i virksomhedens to havbrug i Horsens Fjord (bilag 18 og 19).

Det kan naturligvis ikke udelukkes, at sættefiskene er solgt til andre havbrug, men det er under alle omstændigheder et forhold, der bør undersøges nærmere.

Det er i forhold til de tre ferskvandsdambrug endvidere påfaldende, at der ifølge udskrifter fra deres driftsjournaler for perioden 2014 til 2016 i hvert af årene er indkøbt betydeligt mere foder, end der er anvendt, - især på Agerskov og Karup Elværk dambrug (bilag 20 og 19). Dette skal sammenholdes med, at de anvendte fodermængder svarer til de fastsatte tilladte fodermængder i de tre dambrugs miljøgodkendelser.

Merindkøbet af foder er således udtryk for, at der enten har været tale om en overproduktion af fisk i forhold til dambrугenes miljøgodkendelser, eller at dette foder er anvendt et andet sted, - eksempelvis i virksomhedens havbrug. Dette forhold bør således også undersøges nærmere.

Vingsted, den 5. juni 2018

Verner W. Hansen
Forbundsformand